

Propozycja poprawek do obywatelskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, ustawy - Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz ustawy - Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego, w związku z wprowadzeniem parytetu płci na listach kandydatów (druki nr 2713).

Art. 1-3 projektu ustawy przyjmują następujące brzmienie:

Art. 1. W ustawie z dnia 12 kwietnia 2001 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 143 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Na liście okręgowej co najmniej 35% kandydatów stanowią kobiety i co najmniej 35% kandydatów stanowią mężczyźni.”

2) art. 146 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okręgowa komisja wyborcza, przyjmując zgłoszenie listy okręgowej, bada, w obecności osoby zgłaszającej listę, czy spełnia ono wymogi, o których mowa w art. 143 ust. 2a oraz w art. 144, i wydaje osobie zgłaszającej listę pisemne potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia. Wzór potwierdzenia określi Państwowa Komisja Wyborcza.”

Art. 2. W ustawie z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw w art. 98 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Na liście, o której mowa w ust. 2 pkt 2 co najmniej 35% kandydatów stanowią kobiety i co najmniej 35% kandydatów stanowią mężczyźni.”

Art. 3. W ustawie z dnia 23 stycznia 2004 r. – Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 59 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Na liście okręgowej co najmniej 35% kandydatów stanowią kobiety i co najmniej 35% kandydatów stanowią mężczyźni.”

2) art. 65 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okręgowa komisja wyborcza, przyjmując zgłoszenie listy okręgowej, bada, w obecności osoby zgłaszającej listę, czy zgłoszenie to spełnia warunki, o których mowa w art. 59 ust. 2a oraz w art. 64, i wydaje osobie zgłaszającej listę pisemne potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia. Wzór potwierdzenia określi Państwowa Komisja Wyborcza.”

J. K.

Uzasadnienie

Udział kobiet w aktywnej polityce jest niewspółmiernie niski nie tylko w odniesieniu do ich kompetencji i aspiracji, ale także w porównaniu z ich aktywnością zawodową w innych obszarach życia publicznego, m.in. w biznesie, w nauce czy działalności społecznej. W ostatnich wyborach parlamentarnych kobiety stanowiły przeciętnie ok. 20% kandydatów na listach wyborczych i zdobyły około 20% mandatów. Choć te wartości są proporcjonalne i adekwatne do udziału kobiet w partiach politycznych, w naszym społeczeństwie pojawia się wiele sygnałów o konieczności wprowadzenia ustawowych mechanizmów stymulujących proces zwiększania udziału kobiet w polityce. W tym kontekście najczęściej wskazuje się rozwiązanie kwotowe, choć z oczywistych względów są one ułomnym i jedynie częściowym rozwiązaniem problemu.

Istotą działania rozwiązania parytetowego jest stworzenie mechanizmu pozytywnej zachęty dla partii politycznych do aktywnego włączania kobiet w działalność polityczną. Ten mechanizm mógłby okazać się skuteczny, o ile nie będzie zmuszał partii do działań, w których płeć zyskuje wartość większą niż merytoryczne przygotowanie kandydatów. Zbyt wysoki parytet, oderwany od rzeczywistego udziału kobiet w partiach politycznych, zamiast wyrównać szanse, mógłby zadziałać przeciwko kobietom, wytwarzając wtórnie poczucie niesprawiedliwości u mężczyzn, licznie zaangażowanych w działalność polityczną. Poczucie niesprawiedliwości, braku równości i nienależnego nagradzania za płeć może przynieść rezultat przeciwny do zamierzonego, utrwalać nierówności zamiast je znosić. Stąd, nie dyskredytując rozwiązania kwotowego, proponujemy, aby jego wysokość była ustalona na poziomie umożliwiającym elastyczne konstruowanie list wyborczych i uwzględnianie obecnego udziału kobiet i mężczyzn w partiach politycznych.

Projekt zakłada, aby w warunkach konstruowania list wyborczych uwzględnić kwestie płci i zapewnić minimum 35% udział każdej z nich. To rozwiązanie równościowe, adekwatne do realiów politycznych, które obie płci, kobiety i mężczyźni, zabezpiecza przed dyskryminacją i wykluczeniem z list wyborczych. Proponowana zmiana zabezpiecza przed tworzeniem list „jednopłciowych”, z zerowym lub bardzo niewielkim udziałem jednej z płci, a równocześnie pozwala na elastyczne konstruowanie list wyborczych, z uwzględnieniem lokalnych różnic w aktywności publicznej kobiet i mężczyzn, i występującym lokalnie zróżnicowaniem ich politycznych sympatii i antypatii. Wartość kwoty ustalona na poziomie 35% spowoduje większe niż obecnie zaangażowanie partii politycznych w poszukiwanie dobrych kandydatek do startu w wyborach samorządowych i parlamentarnych, gdyż obecny średni udział kobiet na listach wyborczych jest o 10% niższy od wartości proponowanej kwoty. Jednocześnie, warunek „nie mniej niż 35% dla każdej płci”, który w niektórych okręgach wyborczych już dziś jest spełniony, nie jest na tyle odległy od stanu obecnego, żeby był postrzegany jako niemożliwy do osiągnięcia lub społecznie niesprawiedliwy.

Przejsie od 20% do 35% udziału kobiet na listach wyborczych usunie „efekt płci”, wywołany znaczącą dysproporcją ilościową między kandydatami i kandydatkami na listach wyborczych, której dziś doświadczamy. Spełni społeczny postulat zwiększenia szans wyborczych kobiet, ich obecności w aktywnej polityce i udziału w odpowiedzialności za rządzenie krajem na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i w UE.

Zapisanie kwoty w warunkach konstruowania listy oznacza, że niespełnienie wymogu „nie mniej niż 35% dla każdej płci” spowoduje niezarejestrowanie listy.

Charakter projektu wyklucza zastosowanie kwot w wyborach do Senatu, na stanowisko Prezydenta RP, na jednoosobowe stanowiska w organach wykonawczych samorządu terytorialnego oraz w wyborach do rad gmin poniżej 20 tys. mieszkańców.

Z poważaniem,